

Էդիթ Պրինտ հրատարակչություն

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Սաների հայրենաճանաչողության ձևավորման մակարդակը

Հաստատություն՝ Ամենագետներ նախակրթարան

Դաստիարակ՝ Աշխեն Անդրեյան

Ղեկավար՝ Ավետիսյան Ժաննա

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Հայրենաճանաչողության ձևավորումը մանկությունից.....	4
Հայրենիքը որպես արժեհամակարգ.....	5
Հայրենաճանաչողությունը նախադպրոցական հաստատություններում.....	6
Փորձարարական աշխատանք.....	10
Եզրակացություններ.....	16
Գրականության ցանկ.....	17

Ներածություն

Նախադպրոցական տարիքը կարևոր շրջան է անհատականության ձևավորման համար, անձի, հասարակության, մշակույթի մասին պատկերացումների զարգացման շրջան: *Նախադպրոցական տարիքում ձևավորվում է երեխայի հայրենասիրական զգացմունքների անձնական փորձը, ծանոթանում են «փոքր հայրենիքի» պատմական անցյալին, մշակույթին և ավանդույթներին, հետաքրքրություն զարգացնելով նրանց արմատների, պատմության, մշակույթի, ապրելակերպի նկատմամբ, պահպանում ենք մեր ժողովրդի ժառանգությունը:* Միայն անցյալի հիման վրա կարելի է հասկանալ ներկան և կանխատեսել ապագան: Իսկ ժողովուրդը, որը սերնդեսերունդ չի փոխանցում ամենաարժեքավոր բաները, ապագա չունեցող ժողովուրդ է:¹

Ուսումնասիրության նպատակն է տեսականորեն բացահայտել նախադպրոցական տարիքում հայրենիքի մասին տարրական պատկերացումների ձևավորման արդիականությունը:

Ուսումնասիրության խնդիրներն են՝

- Երեխաների մոտ հետաքրքրություն առաջացնել մեր նախնիների մշակույթի, ավանդույթների և ծեսերի նկատմամբ, պահպանել և մեծացնել ժողովրդական մշակույթը:
- Կազմակերպել նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ հայրենասիրության և ակտիվ քաղաքացիության զգացողության ձևավորմանն ուղղված աշխատանքի արդյունավետ համակարգ:

- Բացահայտել բարոյահայրենասիրական դաստիարակության հիմքերի զարգացումը՝ հայրենի հողի պատմության հետ ծանոթացում, ընտանիքի ավանդույթներին ու սովորույթներին միջոցով:

Հայրենաճանաչողության ձևավորումը մանկությունից

Ակադեմիկոս Դ.Ս. Լիխաչովը գրել է. «Միրո դաստիարակությունը հայրենի հողի, հայրենի մշակույթի, հայրենի քաղաքը, մայրենի խոսքը առաջնահերթ խնդիր է, և դա ապացուցելու կարիք չկա: Բայց ինչպե՞ս զարգացնել այս սերը: Այն սկսվում է փոքրից՝ սիրով քո ընտանիքի, քո տան հանդեպ: Անընդհատ ընդարձակվելով՝ հայրենի այս սերը վերածվում է սիրո դեպի սեփական պետության, նրա պատմության, անցյալի ու ներկայի, ապա՝ ողջ մարդկության: Այսօր քաղաքակրթության ապագան ավելի ու ավելի է կապված մարդու ներքին վերափոխման, նրա հոգևորության հետ: Մարդկությունը գիտակցում է, որ մարդասիրական ուղեցույցները պետք է դառնան գլոբալ խնդիրների լուծման մեկնարկային կետը: Կասկածից վեր է, որ մեր ժամանակներում կա նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության խնդիր: Նախորդ տասնամյակում կրթական գործունեության այս ոլորտը բավականաչափ զարգացած չէր: Սրա արդյունքում մենք տեսնում ենք մի սերունդ, որը մեծացել է, որի համար խորթ է «Հայրենիք», «Հայրենասիրություն», «Հայրենիք» հասկացությունը: Ուստի արդիական են դարձել Հայրենիքի պաշտպաններին, օրինապաշտ քաղաքացիներին կրթելու, գթասրտության ու մարդասիրության դաստիարակության խնդիրները: Այսօր մոլորակային քաղաքակրթության ապագան ավելի ու ավելի է կապված մարդու ներքին վերափոխման, նրա հոգևորության հետ: Մարդկությունը գիտակցում է, որ մարդասիրական ուղեցույցները պետք է դառնան գլոբալ խնդիրների լուծման մեկնարկային կետը: Նախադպրոցական մանկավարժության և հոգեբանության ոլորտում կատարված հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ հենց նախադպրոցական տարիքում են

դրվում անհատականության հիմնական հիմքերը, սկսվում է սոցիալ-մշակութային փորձի ձևավորման և ձևավորման գործընթացը, և մարդը «ձևավորվում է»: Հասարակության զարգացման ներկա փուլում հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններին պարտավորեցնում է զարգացնել ճանաչողական հետաքրքրություն, սեր դեպի հայրենիքը, նրա պատմամշակութային ժառանգությունը: Հնագույն իմաստությունը մեզ հիշեցնում է. «Մարդը, ով չգիտի իր անցյալը, ոչինչ չգիտի»: Չիմանալով քո արմատները, քո ժողովրդի ավանդույթները, դու չես կարող դաստիարակել լիարժեք մարդ, ով սիրում է իր ծնողներին, իր տունը, իր երկիրը և հարգանքով է վերաբերվում մյուս ժողովուրդներին: Մարդու որպես քաղաքացի ձևավորումը պետք է սկսել իր փոքրիկ հայրենիքից՝ հարազատ քաղաքից: Անհնար է իսկական հայրենասեր մեծանալ առանց պատմություն իմանալու: Մեծի հանդեպ սերը պետք է սերմանել փոքրից՝ սեր դեպի հայրենի քաղաքը, շրջանը, վերջապես՝ մեծ հայրենիքի հանդեպ: Այսպիսով, մանկուց հիմքը դնելով, կարող ենք հուսալ, որ դաստիարակել ենք իսկական հայրենասեր, ով սիրում է իր հայրենիքը:

Հայրենիքը որպես արժեհամակարգ

Որտեղի՞ց է սկսվում Հայրենիքը: Հայրենիքը սկսվում է մարդու առաջին շնչից, առաջին բառից: Մոր առաջին ժպիտից, ընտանիքից, հարմարավետ տնից, ընկերներից: Ամեն մեկն ունի իր փոքրիկ հայրենիքը, մի վայր, ուր միշտ ուզում ես վերադառնալ: Այնտեղ, որտեղ ամեն ինչ ծանոթ է, որտեղ ամեն ծառ ու շենքի ամեն մի աղյուս մանկություն է հիշեցնում: Հենց մանկության տարիներին է ձևավորվում այնպիսի հայեցակարգ, ինչպիսին Հայրենիք է: Փոքր կամ մեծ հայրենիքը հիշողություն է, դա մարդու անհավատալի ջերմություն և սեր է:

Հեռու լինելով հայրենիքից՝ սկսում ես կարոտել նրա տարածությունները, թռչունների երգը, այն փողոցներով, որոնցով հիշողության վտակների պես հոսում է քո մանկությունը: Հայրենիք - սրանք մարդիկ են, ովքեր շրջապատում են քեզ կյանքի

առաջին տարիներից, սա առաջին դասարանն է և առաջին դասարանը, այբբենարանի առաջին նկարը: Հայրենիքը մարդու հոգու մեջ ապրում է ամբողջ կյանքում: Նա հաճախ երագներ է տեսնում գիշերները, երբ ինչ-ինչ պատճառներով դու հեռու ես նրանից: Ի վերջո, Հայրենիքը մարդու անբաժանելի մասն է:

Տեսնում եք, որ Հայրենիք բառը ծագում է սեռ բառից: Այն համընկնում է այնպիսի բառերի հետ, ինչպիսիք են ծնողներ, հարազատներ: Հայրենիքն առաջին հերթին ընտանիք է, մտերիմ մարդիկ: Իզուր չէ, որ «Հայրենիք ու մայր» բառերը միշտ կանգնած են նույն շարքում: Ինչպես երեխաներն են սիրում իրենց մորը, այնպես էլ մարդն է սիրում իր հայրենիքը:

Որտեղի՞ց է սկսվում Հայրենիքը: Յուրաքանչյուր մարդու համար այն սկսվում է սեփական ինչ-որ բանից, ինչ-որ առանձնահատուկ բանից: Ինչ-որ մեկի համար մանկապարտեզից, դպրոցից: Եվ ինչ-որ մեկը, Հայրենիք բառը նշելիս, հիշում է գարնանային անձրևը, որից ընկերների հետ թաքնվում էր ամառանոցի տանիքի տակ: Առաջին ձյունը, աշնանային տերևների անկումը, յասամանի հոտը՝ սա բոլորի հայրենիքն է: Դեպի հարավ թռչող թռչունները ամեն տարի վերադառնում են հայրենիք, թեև թվում է, թե կարելի է ապրել այնտեղ, որտեղ միշտ տաք է: Բայց հայրենի հողի հանդեպ սերը ստիպում է նրանց թռչել հարյուրավոր կիլոմետրեր: Մարդը, ով թռչնի պես սիրում է իր հայրենիքը, միշտ ձգտում է վերադառնալ նրա մոտ, և եթե ոչ ընդմիշտ, ապա գնալ այցելության: Հայրենիքը ճանապարհ է դեպի մանկություն, դեպի լավագույն հիշողություններ և ամենաերջանիկ պահերը: Հաճախ կարևոր հարց է առաջանում, թե ինչ է Հայրենիքը. Շատերը համոզված են, որ այն վայրը, որտեղ մարդը ծնվել է, Հայրենիքն է: Նրանց կարծիքով՝ կապ չունի, թե հետո որտեղ է նա անցկացրել իր կյանքի մնացած մասը:

Մյուս մարդիկ իրենց հայրենիքն են համարում այն երկիրը, որտեղ անցկացրել են իրենց մանկությունն ու պատանեկությունը: Մարդու մասին ամենավառ ու հաճելի հիշողություններն ամենից հաճախ կապվում են կյանքի այս տարիների հետ:

Իսկ ավանդույթների ամենաեռանդուն պահապանները համոզված են, որ Հայրենիք կարելի է անվանել միայն այն երկիրը, որտեղ մարդը ծնվել և ապրել է իր ողջ կյանքը:

Քանի մարդ, այսքան կարծիք: Ասել, որ ինչ-որ մեկը ճիշտ է, իսկ ինչ-որ մեկը սխալ է, սխալ կլինի: Իմ կարծիքով, երեխայի համար հայրենիքը սկսվում է այն վայրից, որտեղ ապրում են նրա ծնողները: Եթե մարդը ինչ-ինչ պատճառներով չի ապրում իր նախնիների հայրենիքում և, հնարավոր է, նույնիսկ այնտեղ չի ծնվել, բայց մայրիկն ու

հայրիկը նրան մանկուց պատմել են իրենց երկրի մասին, երեխան հայրենիքը կհամարի իր հարազատ անկյունը:

Հայրենաճանաչողությունը նախադպրոցական հաստատություններում

Իհարկե, կարևոր է ոչ միայն երկիրն անվանել հայրենիք և ասել, որ սիրում ես այն: Պետք է ջանքեր գործադրել հայրենիքդ երջանիկ դարձնելու համար: Լավ է հեռվից սիրել հայրենի հողը և ոչինչ չանել դրա համար: Կարելի է քննադատել այն հրամաններն ու օրենքները, որոնք կան հայրենիքում: Որևէ մեկին մեղադրելու ամենահեշտ ձևն այն է, որ անհնար է ապրել հարազատ երկրում: Եվ միայն իր հայրենիքի իսկական հայրենասերը նրան փորձանքի մեջ չի թողնի: Նա իր ողջ ուժով կփորձի կյանքն ավելի լավը դարձնել, երկիրը՝ ավելի գեղեցիկ:

Ուրեմն հայրենիքը սկսվում է քո երկրի հանդեպ սիրուց, նրա համար գոհաբերությունից: Դժվար չէ սիրել քո ընտանիքին և հարազատներին, բայց շատ դժվար է այս կերպ վարվել քո հայրենիքում ապրող բոլոր մարդկանց հետ: Յուրաքանչյուր մարդ պատրաստ է պաշտպանել իր երեխային կամ ծնողին, բայց ոչ բոլորն են կարողանում սարի պես ոտքի կանգնել իրենց հայրենիքի բնակչի համար: Ցանկացած սեփականատեր կամ տանտիրուհի մեծ ջանքեր է գործադրում իր տանը և շրջակայքում կարգուկանոն պահպանելու համար: Այսպիսով, ի՞նչն է խանգարում մարդկանց հավասարապես հարգել կարգուկանոնը իրենց երկրի փողոցներում, որը նրանք անվանում են իրենց Հայրենիք:

Թող Հայրենիքը յուրաքանչյուր մարդու համար սկսի այն սիրով, որը նա կրում է իր սրտում:

Վերջին շրջանում շեշտը դրվում է նախադպրոցական տարիքում հայրենիքի մասին տարրական պատկերացումների ձևավորման արդիականության վրա, քանի որ մեր հասարակության ամենամեծ վտանգը ոչ թե տնտեսության փլուզումն է, ոչ թե քաղաքական համակարգի փոփոխությունը, այլ անհատի ոչնչացումը: Այսօր նյութական արժեքները բարձր են գնահատվում հոգևոր արժեքներից, ուստի խեղաթյուրված են բարության, զրօսարտության, առատաձեռնության, արդարության, քաղաքացիության և հայրենասիրության մասին երեխաների պատկերացումները: Անչափահասների հանցագործության բարձր մակարդակը պայմանավորված է հասարակության մեջ ագրեսիվության և դաժանության ընդհանուր աճով: Երեխաներն առանձնանում են հուզական, կամային և հոգևոր անհասությամբ: Նախադպրոցական

մանկության շրջանն իր հոգեբանական բնութագրերով ամենաբարենպաստն է քաղաքացիական դաստիարակության սկզբնավորման համար, որովհետև այս տարիքի երեխան առանձնանում է զգացմունքային մեծ տպավորությամբ, հուզական արձագանքողությամբ, զգացմունքների անկեղծությամբ, մեծահասակի նկատմամբ անսահման վստահությամբ, նրան ընդօրինակելու ցանկությամբ: Թեմայի արդիականությունը կայանում է նրանում, որ կրտսեր սերնդի քաղաքացիական դաստիարակությունն ավելի հաջող է իրականացվում, եթե այս ուղղությամբ աշխատանքը սկսվում է նախադպրոցական տարիքից, երբ ձևավորվում են երեխայի առաջին պատկերացումները շրջապատող աշխարհի և իր նկատմամբ վերաբերմունքի մասին:

1. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ հայրենիքի մասին տարրական պատկերացումների ձևավորումը արդյունավետ կլինի, եթե հաշվի առնվեն երեխաների այս տարիքային խմբի հոգեբանական և մանկավարժական բնութագրերը:

2. Կրթական հնարավորությունների առավելագույն օգտագործումը (զրույցների վարում, հեքիաթների ընթերցում, մանկավարժական իրավիճակների ստեղծում, բացօթյա խաղերի կազմակերպում՝ հայրենասիրական թեմաներով) նախադպրոցական տարիքում հնարավորություն կտա երեխաների մոտ հայրենիքի մասին տարրական պատկերացումների ձևավորել: Հայրենասիրական դաստիարակության աշխատանքները հարկավոր է սկսել, այն կառուցելով, դասերի, տոների, էքսկուրսիաների վրա, երեխաներին ծանոթացնելով ժողովրդական արհեստների և բանահյուսության հետ: Մատաղ սերնդի քաղաքացիական դաստիարակությունն ավելի հաջող է իրականացվում, եթե այս ուղղությամբ աշխատանքը սկսվում է նախադպրոցական տարիքից, երբ ձևավորվում են երեխայի առաջին պատկերացումները շրջապատող աշխարհի և իր նկատմամբ վերաբերմունքի մասին: Նախադպրոցական մանկության շրջանն իր հոգեբանական հատկանիշներով առավել բարենպաստ է քաղաքացիական դաստիարակության սկզբնավորման համար, քանի որ. Այս տարիքի երեխան առանձնանում է առաջարկելիությամբ, մեծ տպավորությամբ, հուզական արձագանքողությամբ, զգացմունքների անկեղծությամբ, մեծահասակի նկատմամբ անսահման վստահությամբ, նրան ընդօրինակելով:

Հոգեբաններն ու ուսուցիչներն ապացուցել են, որ մտավոր և ճանաչողական կարողությունների բարձրացման հիման վրա տարեց նախադպրոցականները

կարողանում են կայուն հետաքրքրություն ցուցաբերել իրենց հայրենի երկրի, այնտեղ տեղի ունեցող իրադարձությունների նկատմամբ. Այս տարիքի երեխաների մոտ մեծահասակների դեկավարությամբ կարող է ձևավորվել շրջապատող աշխարհի մասին գիտելիքների համակարգ, որը դառնում է դրա նկատմամբ նրանց գիտակցված վերաբերմունքի հիմքը: Հոգեբանների բացահայտած առանձնահատկությունները ցույց են տալիս, որ ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքում կան անհրաժեշտ նախադրյալներ այս տարիքի երեխաների քաղաքացիական դաստիարակության խնդիրը հաջողությամբ լուծելու համար: Հանրակրթական և արհեստագործական ուսումնարանների բարեփոխումն ընդգծում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ հայրենիքի հանդեպ սեր սերմանելու հատուկ աշխատանքների կազմակերպման անհրաժեշտությունը՝ հաշվի առնելով մարդկանց տարիքային առանձնահատկությունները, ազգային մշակույթները և ավանդույթները:

Ընդգծելով այս ուսումնասիրությունների մեծ նշանակությունը՝ պետք է նշել, որ նրանք հատուկ ուշադրություն չեն դարձրել նախադպրոցականների քաղաքացիական կրթության մասին պատկերացումների ձեւավորման խնդրին: Այս հանգամանքը պայմանավորում է քաղաքացիական կրթության խնդրի տեսական զարգացման կարևորությունը նախադպրոցական տարիքի հետ կապված, մեծացնում է այս ուղղությամբ հետազոտությունների անցկացման արդիականությունը:

Միննույն ժամանակ, մանկապարտեզների աշխատանքի ուսումնասիրությունն ու վերլուծությունը հնարավորություն են տվել առանձնացնել նախադպրոցականների շրջանում քաղաքացիական-հայրենասիրական գաղափարների ձևավորման հետ կապված մի շարք չլուծված խնդիրներ: Նախևառաջ պետք է նշել երեխաների քաղաքացիական դաստիարակության խնդրին ուսուցիչների պատշաճ ուշադրության բացակայությունը, նրանց կրթության ձևերի անբավարար հստակ պատկերացումը, տարեց նախադպրոցականների շրջանում հայրենասիրության սկզբի դաստիարակության գնահատման չափանիշները, նպատակաուղղվածության բացակայություն, մանկապարտեզի կրթական գործունեության այս ոլորտում աշխատանքի համակարգ:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱՉՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

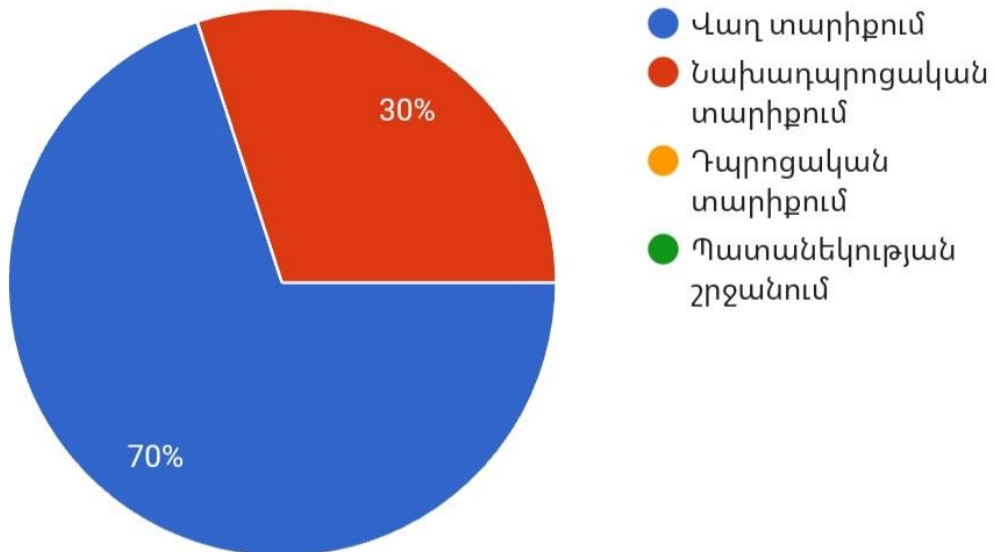
Ուսումնասիրելով խնդիրը իրականացվել է փորձարարական հետազոտություն մանկապարտեզի դաստիարակների շրջանում: Հետազոտության մասնակցել են թվով 10 դաստիարակ:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է՝ դաստիարակների իրազեկվածության մակարդակի բացահայտումը: Հետազոտական աշխատանքի համար կազմվել է

Ո՞ր տարիքում պետք է սերմանել սեր և հոգատարություն դեպի հայրենիք

10 responses

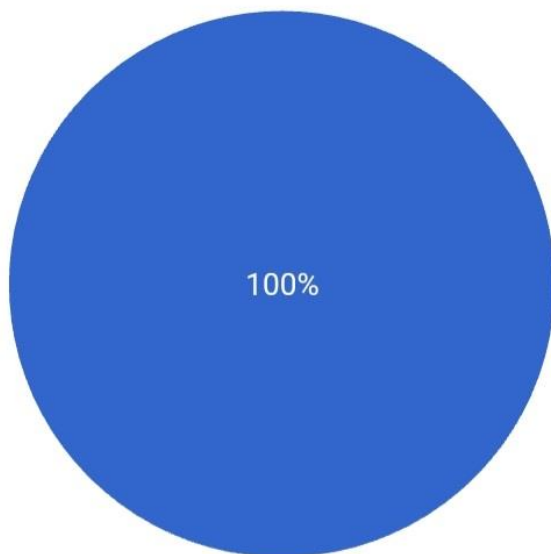

հետազոտության վերլուծության արդյունքները գրաֆիկների տեսքով:

Կարևորում եք հայրենասիրության
ձևավորմանն ուղղված
աշխատանքների
կազմակերպումը
նախադարձական
ուսումնական
հաստատություններում:

10 responses

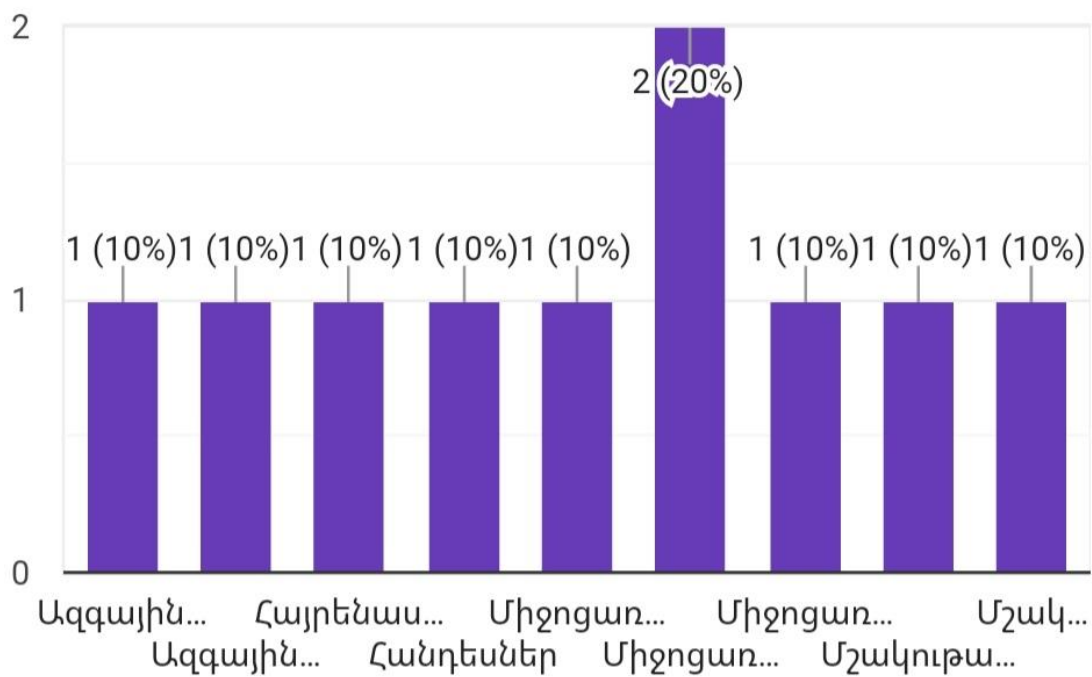

- Այո
- Ոչ
- Չգիտեմ

Ինչպիսի աշխատանքներով եք
երեխաների մեջ առաջացնում
հետաքրքրություն դեպի
հայրենիք:

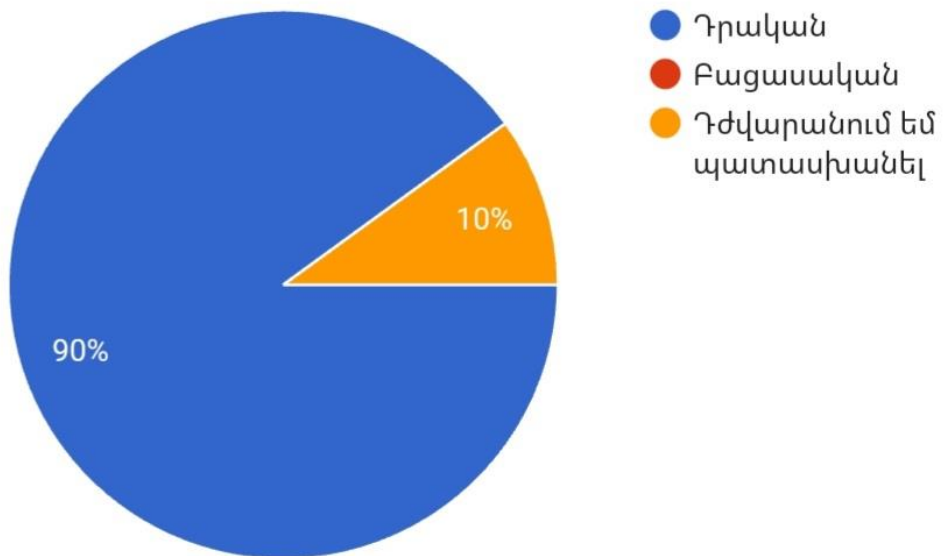
10 responses

Ինչպիսին է երեխաների
հուզական արձագանքը
հայրենիքի մասին
պատկերացումներ ձևավորելիս:

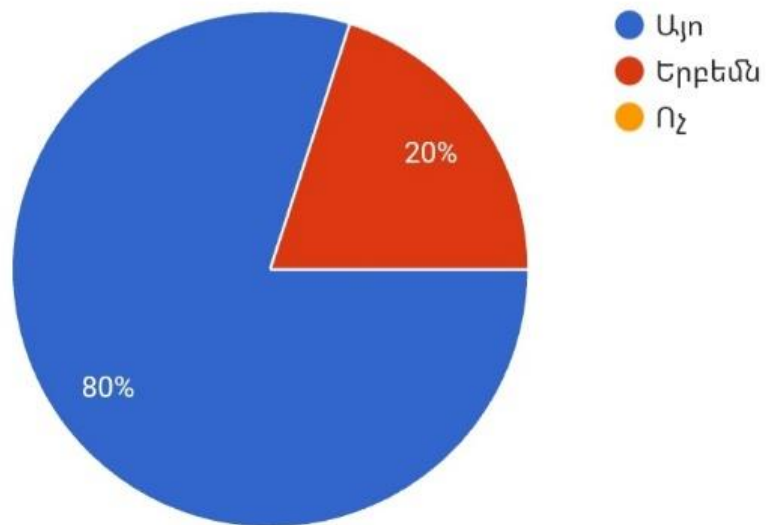
10 responses

Ձեր աշխատավայրում արդյոք
կարևորում եք
հայրենասիրության ձևավորումը
երեխաների շրջանում:

10 responses

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վերջին շրջանում շեշտը դրվում է նախադպրոցական տարիքում հայրենիքի մասին տարրական պատկերացումների ձևավորման արդիականության վրա, քանի որ մեր հասարակության ամենամեծ վտանգը ոչ թե տնտեսության փլուզումն է, ոչ թե քաղաքական համակարգի փոփոխությունը, այլ անհատի ոչնչացումը: Այսօր նյութական արժեքները բարձր են գնահատվում հոգևոր արժեքներից, ուստի խեղաթյուրված են բարության, գթասրտության, առատաձեռնության, արդարության, քաղաքացիության և հայրենասիրության մասին երեխաների պատկերացումները: Հասարակության զարգացման ներկա փուլում հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններին պարտավորեցնում է զարգացնել ճանաչողական հետաքրքրություն, սեր դեպի հայրենիքը, նրա պատմամշակութային ժառանգությունը: Հնագույն իմաստությունը մեզ հիշեցնում է. «Մարդը, ով չգիտի իր անցյալը, ոչինչ չգիտի»: Զիմանալով քո արմատները, քո ժողովրդի ավանդույթները, դու չես կարող դաստիարակել լիարժեք մարդ, ով սիրում է իր ծնողներին, իր տունը, իր երկիրը և հարգանքով է վերաբերվում մյուս ժողովուրդներին: Քանի մարդ, այսքան կարծիք: Ասել, որ ինչ-որ մեկը ճիշտ է, իսկ ինչ-որ մեկը սխալ է, սխալ կլինի: Իմ կարծիքով, երեխայի համար հայրենիքը սկսվում է այն վայրից, որտեղ ապրում են նրա ծնողները: Եթե մարդը ինչ-ինչ պատճառներով չի ապրում իր նախնիների հայրենիքում և, հնարավոր է, նույնիսկ այնտեղ չի ծնվել, բայց մայրիկն ու հայրիկը նրան մանկուց պատմել են իրենց երկրի մասին, երեխան հայրենիքը կհամարի իր հարազատ անկյունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

Целикова Н.Ю. «Нравственно - патриотическое воспитание детей дошкольного возраста через проектную деятельность».

<http://raguda.ru/ds/nravstvenno-patrioticheskoe-vozpitanie-2.html>

<https://nsportal.ru/vuz/filologicheskie-nauki/library/2015/04/25/diplomnaya-rabota-usloviya-formirovaniya-sistemy>

<https://www.maam.ru/detskijasad/statja-formirovanija-predstavlenii-o-maloi-rodine-u-doshkolnikov-1345415.html>

<https://infourok.ru/oboschenie-opita-raboti-po-teme-pravovoe-vozpitanie-doshkolnikov-3727908.html>

<https://www.maam.ru/detskijasad/sistema-raboty-po-formirovaniyu-u-doshkolnikov-pervichnyh-predstavlenii-o-maloi-rodine-i-otechestve.html>